

SEBESTYÉN SÁRA

HEPP JÓZSEF SZÉPAPÁM ÉS CSALÁDJÁNAK TÖRTÉNETE

Bemutakozás

Sebestyén Sára vagyok, 2010. június 25-én születtem Pécsen. A szászvári Kiss György Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola 6. b osztályába járok. Mázán élek családommal. Szüleim Sebestyénné Lovasi Melinda, Sebestyén András, testvérem Sebestyén Bence.

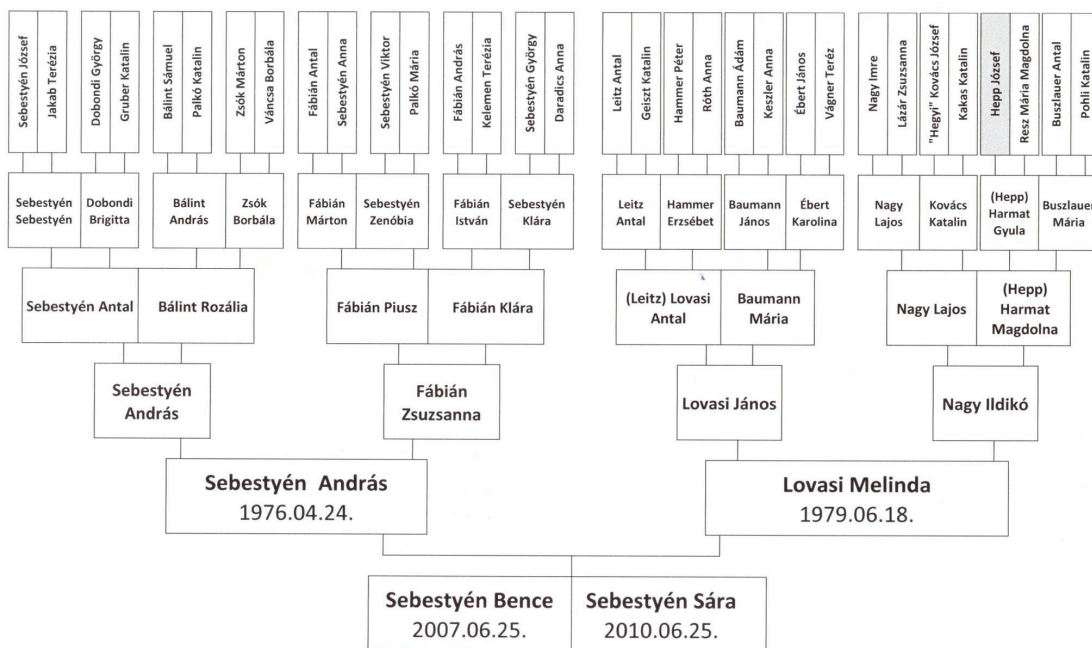
A családi történetről szóló dolgozatom megírására Futó Bettina magyar és történelem szakos tanárom hívta fel a figyelmemet. Nagyon örültem neki, mert nagymamám mindig sokat mesél a régi időről, gyűjt minden régi dokumentumot, képet, történetet, könyvet is írt (Nagy Ildikó – Szokoly Károly: Szászvári Kiss György szobrászművész életműve 1852–1919) címmel. Ő állította össze anyai ágamon a családfánk nagy részét, ennek további kutatását most édesanyámmal folytattuk, és kiegészítettük az apai ágammal is, Rudolf László író, családfakutató segítségével.

A Sebestyén család

Családfánk anyai ágán a főként sváb ősök (Kisújbánya, Császa, Szászvár, Máza, Bonyhád, Kisdorog, Varasd, Óbánya), illetve a magyar ősök (Császa, Szászvár, Györe) a környékbeli településekből származnak, de az egyik ükszüdőm, Nagy Lajos felmenője például Mezőbajból (Partium, ma Románia).

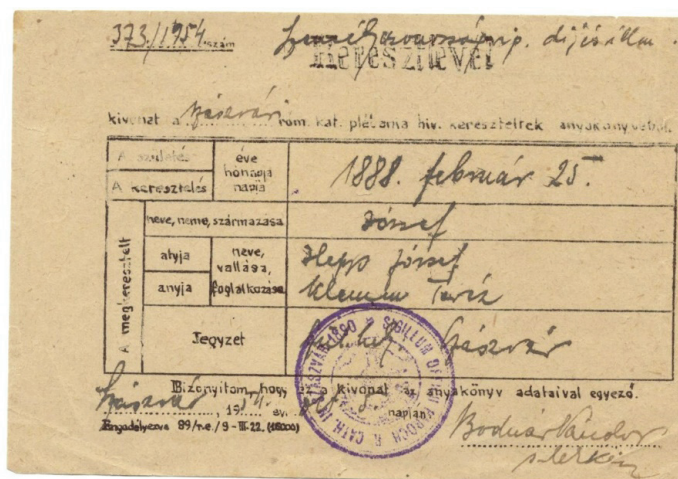
Apai ágon csak magyar őseim vannak, székelyek, akik Andrásfalváról, Istensegítről, Hadikfalváról (Bukovina, ma Románia), Szentlélekből, Lemhényből (ma Románia) származnak, 1941-ben, a kitelepítéskor indultak, majd a bácskai (Bácsandrásfalva, Bácsandrászállás) menekülés után 1945-ben érkeztek a Dél-Dunántúlra. (Bonyhád, Kakasd, Aparhant, Izmény, Györe, Máza). Ketten, az apai ágon az egyik ükszüdőm, Sebestyén Sebestyén és az egyik szépszüdőm, Sebestyén András is Déván halt meg, de mindketten még Andrásfalván születtek.

1. kép: Családfánk

A császtai Heppék

Történetem a még ma is élő dédmamám, Hepp Magdolna nagypapájáról szól: Hepp Józsefről, vagyis az én szépszülömről. Hepp József római katolikus, sváb családban született 1888. február 25-én Császtán (régén önálló falu volt, ma Szászvár nagyközség része). Szülei: Hepp József (1858–1943), Klemm Terézia (1860–1891) császtai lakosok voltak. József három évesen elvesztette édesanyját. A hat elemi szülőfalujában végezte el, majd asztalosinasnak állt, három évig Mázán, majd két évig Bécsben tanulta a mesterséget. Patton Ferenc mázai asztalosmester segédjeként részt vett a Szászvári Római Katolikus Templom nagy felújítási munkálataiban az 1910-es években. 1912. október 21-én, Szászváron megnősült, feleségül vette Resz Mária Magdolnát, aki szintén Császtán született 1894. augusztus 10-én. Szülei: Resz János (1867–1904) és Schillinger Terézia (1857–1949).

2. kép: Hepp József Keresztlevele

3. kép: Hepp József és neje, Resz Mária Magdolna

Házasságkötésük után Hepp József, ifjú férjként, feleségének és mesterének írt vidám hangú levelező lapjaiból tudjuk, hogy 1912 novemberében és decemberében katonai szolgálatot teljesített Pécs és Slavonski Brod (Délvidék, ma Horváthország) városában. Valószínűleg még csak tartalékos gyakorlaton volt ekkor. Két évvel később pedig már a fronton harcolt...

5. kép: Levelezőlapok Hepp Józseftől feleségének

Hepp József a Császári és Királyi „Frigyes Főherceg” 52. gyalogezred IV. zászlóalj 14. századába vonult be Brodba.

„A részleges mozgósítási parancs 1914. július 26-án érkezett az ezredhez”.

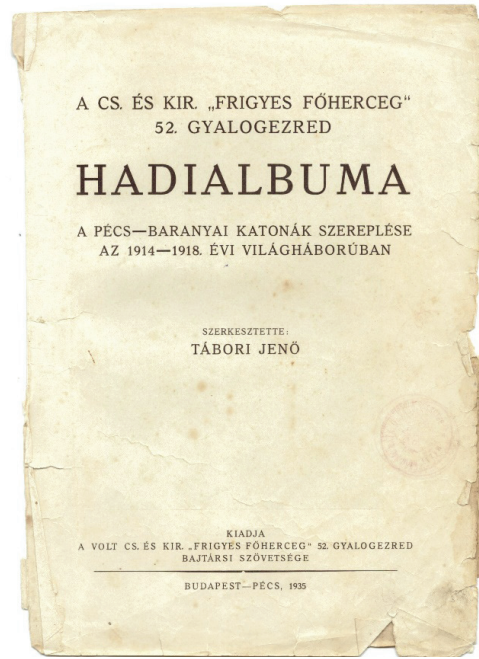
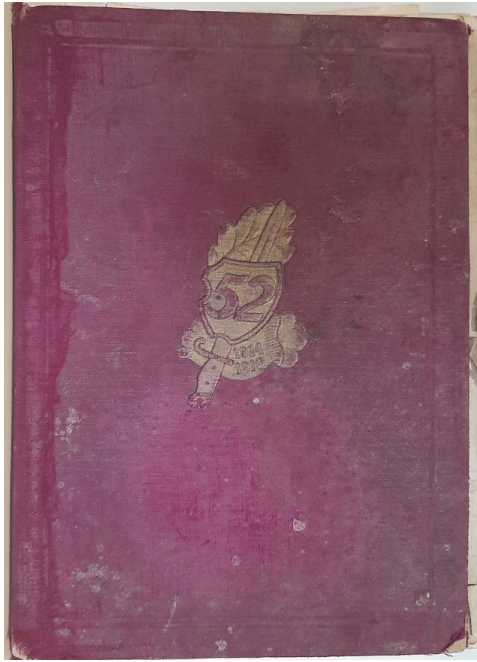
Másnap az ezred vonatra szállt, a következő napon Gunjáról (ma Szerbia) már gyalog indultak a 46 km-re levő Bjelinába. „Ezt az utat – 46 kilométer – az ezred egyhuzamban tette meg. Ez kiváló teljesítmény volt, egyetlen 'marsmaródi' sem akadt.” Az 52. gyalogezred a tűzkeresztségen augusztus 14-én esett át. „Első harcunkból megállapították, hogy ezredünk – a baranyaiak – kiváló támadó ezred.”¹ [...]

„A nagy reményekkel indult támadás két hét alatt kifulladt... a Monarchia azonos időben egyszerre bonyolódott az oroszok és a szerbek elleni háborúba... Oskar Potiorek tábornoszernagy három támadást intézett sikertelenül a szerbek ellen”² 1914. július 27-től 1915. január 19-ig. „Kedvezőtlen volt az időjárás, kevés az utánpótlás, kimerültek az emberek, súlyosak a veszteségek... majdnem 300 ezer katonánk volt az áldozat, köztük 28 ezer halott, 122 ezer sebesült, 47 ezer beteg, 75 ezer eltűnt, 2 ezer hadifogoly.”³ Az eltűntek között volt szépapám is. 1915. januárjában az 52. gyalogezredet is átcsoportosították az orosz harctérre.

¹ A CS. ÉS KIR. „FRIGYES FŐHERCEG” 52. GYALOGEZRED HADIALBUMA, 1935.

² Az első világháború magyar emlékeit keresőknek III., 2015

³ Az első világháború magyar emlékeit keresőknek III., 2015

6. kép: Hadialbum

Nem tudunk róla, hogy bármilyen hír érkezett volna Hepp Józseftől ebben a pár hónapban. Utoljára 1914. december 8-án látták. Nem tudjuk, mi történt vele, hol nyugszik. A hadialbum 280. oldala szerint, az ezrede december 8-án harci állásban volt Lasarevacnál, majd visszavonult, december 12-én utóvédharcot vívott Konaticénél. Ám Hepp József már valószínűleg nem tartott az 52-esekkel.

Herczeg Géza haditudósító így írt az ottani sírokról:

„Az országutak, a dűlők, az árkok, a patakok, a tarlók, a kukoricások, a szilvások, a szőlők, minden-minden temető. Apró, friss dombok, ... a legtöbb sír, amit láttam, olyan, hogy semmi sem díszíti, még egy árva deszka se, egy kereszt se, semmi... És az ember órákig megy, nem lát egyebet, csak ilyen sírokat.”⁴

Hepp József vajon melyikben pihen? Nevét a császtai Hősök szobra őrzi, itt gyűjtünk gyertyát emlékére. Egy tárgy maradt csak utána, egy általa készített, monogramjával díszített fadoboz.

7. kép: Fadoboz

⁴ Az első világháború magyar emlékeit keresőknek III., 2015.

Családunk a mai napig büszke szépapámra, Hepp Józsefre, aki a hazáért harcolt, és életét áldozta 26 évesen.

Felesége novemberben levelet küldött neki a frontra, melyben tudatta vele, hogy 1914. november 4-én megszületett gyermekük, Gyula, akiről képet is tett a borítékba. Nem tudjuk, megkapta-e a levelet, megtudta-e, hogy fia született, vagy már a levél nem is ért célba? Csak reménykedtek, hátha...

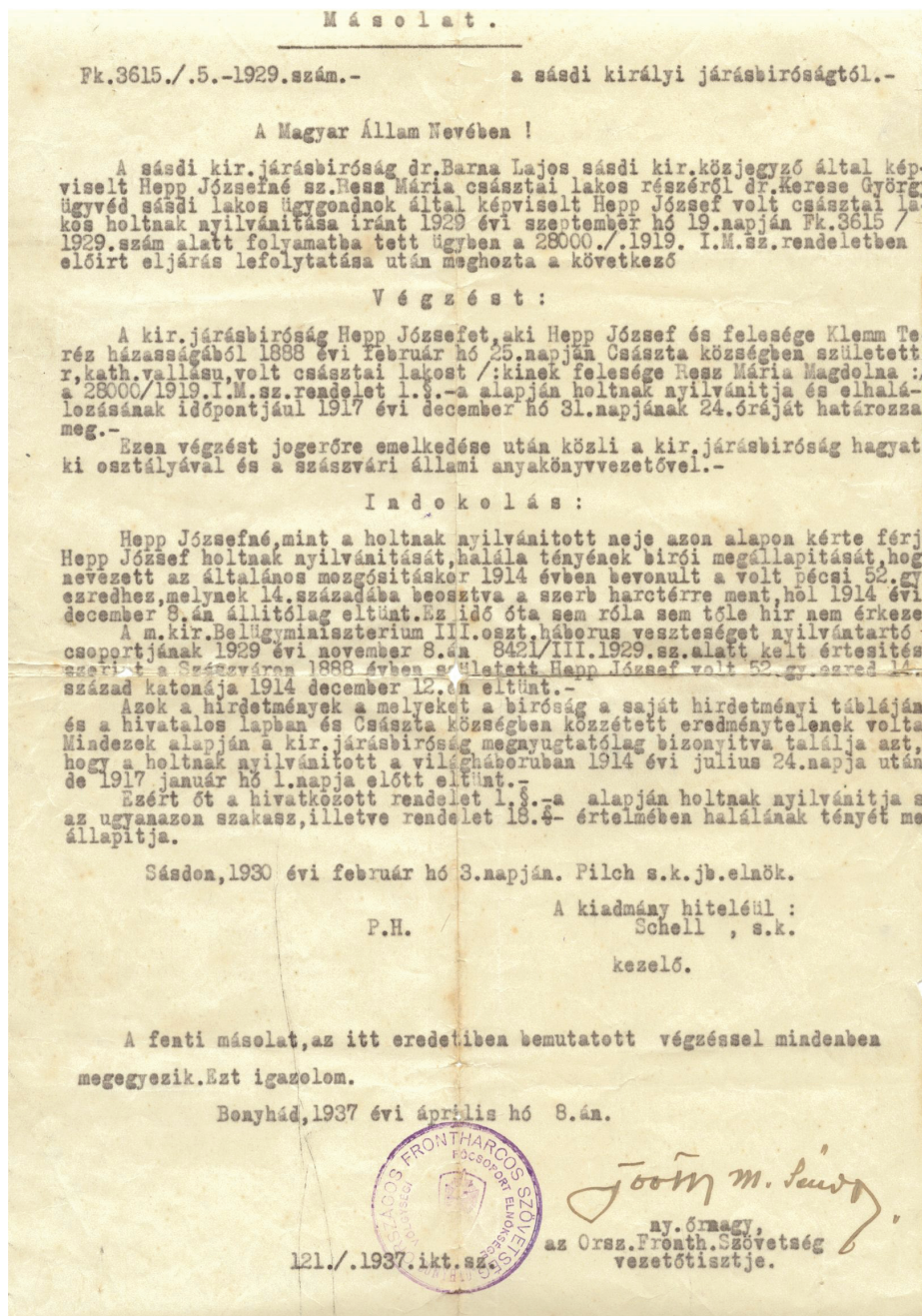

8. kép: A frontra küldött képen Hepp József fia, felesége, anyósa és ők 20 évvel később

Mi történt a csonka családdal?

Nehéz évtizedek következtek életükben. Két özvegyasszony egy kisgyermekkel. Arról se feledkezzünk meg, hogy nem jött válaszlevél. De még hazavárták az ő „baranyai bakájukat” évekig. Lehet, hogy megsebesült, lehet, hogy fogságba került, vagy ...

1930. február 3-án keltezett végzés szerint „a m. ki. Belügyminisztérium III. oszt. háborús veszteséget nyilvántartó csoportjának 1929. évi november 8-án 8421/III. 1929. sz. alatt kelt értesítése szerint a Szászváron 1888. évben született Hepp József, volt 52. gy. ezred 14. század katonája 1914. december 12-én eltűnt.” „A kir. járásbiróság ... a 28000/1919. I.M. sz. rendelet 1. §-a alapján holtnak nyilvánítja és elhalálozásának időpontjául 1917. évi december hó 31. napjának 24. óráját határozza meg.”

9. kép: Végzés

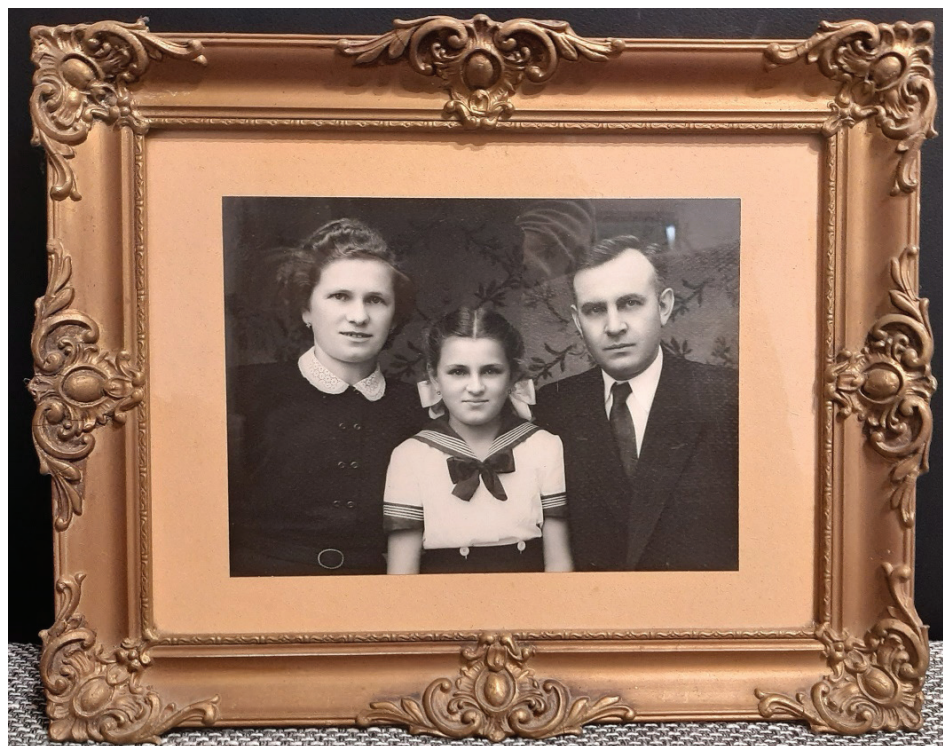
A családfő nélkül maradt Heppék nagy-nagy szegénységben éltek. Előbb egy falubeli idős néniit ápolták. Később özvegy szépnyám, Resz Mária szolgálónak állt Pécsen egy jómódú családhoz. Édesanyja, Resz Jánosné otthon a kis kertet művelte, az egyszobás házukat lakóknak adták bérbe, úgy, hogy ő a konyhában húzta meg magát. Ekkor már Hepp Gyula, aki sohasem láthatta édesapját, Szekszárdon esztergályos segéd volt. „Gyula papa” mesélte, hogy gyalog és szekérre felkértezve nagy örömmel ment haza szabadságra Szekszárdra. A Szászvár táblánál könnybe lábadt a szeme. Mi az, hogy „haza”? Anyja Pécsen szolgál, a kicsi házukban idegenek laknak... De nagymamáját legalább meglátogatta, majd indult vissza Szekszárdra. Később a szászvári bányára ment dolgozni, mert ott jobban fizettek, és mert saját asztalos műhelyről álmodni sem mert.

10. kép: Hepp Gyula segédlevele

Kemény idők, nehéz sorsok voltak, erős akarattal, vasszorgalommal, sok munkával, családi összefogással megoldottak mindent.

A családi tragédia majdnem megismétlődött a II. világháború idején az ükapámmal, Hepp Gyulával. 1939-ben kötött házasságot Buszlauer Máriával (1923–2004), katona volt 1941–1943-ig, betegsége miatt ún. könnyű szolgáltra minősült, így életben maradt. 1942-ben született meg dédmamám, Hepp Magdolna, aki most nyolcvanéves. A család helyzete a háború után vált könnyebbé, miután ükapám a Szászvári Bányauzemnél szállítógépész, felesége pedig női szabó lett.

11.kép: Hepp (Harmat) család

1945-ben a svábok kitelepítése alól úgy mentesültek, hogy a bányán dolgozókat „svábmentés” címén itthon tartották. Dr. Marosi Ferenc, szászvári jegyző javaslatára a sváb neveket magyarosították. Ekkor a Hepp nevet Harmatra változtatták.

Mindig azért imádkoztak, hogy ne legyen háború, hogy a lányuk, az unokáik, a dédunokáik, köztük az én anyukám, békében, boldogan éljenek, tanuljanak, dolgozzanak.

Sebestyén Sára
Kiss György Általános Iskola
és Alapfokú Művészeti Iskola
Szászvár
6. b